

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7498/2540

นาย แต่หั่นทงหรือทง แซ่แต่โจทก์ นาย เทียม บวรธวัช ไร่ กับพวกจำเลย จำเลยร่วม จำเลย นาย สมชาย จิวิจจ
รานุกุล กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1055, ป.พ.พ. มาตรา 1056, ป.พ.พ. มาตรา 1057, ป.พ.พ. มาตรา 1012

ย่อ / หลักกฎหมาย

ข้อตกลงโครงการซื้อที่ดินระหว่างผู้เริ่มโครงการและผู้ลงทุนระบุว่าเป็นโครงการจัดหาซื้อที่ดินเพื่อ
ขายเอากำไร โดยมีผู้ร่วมดำเนินการคือโจทก์ จำเลยและจำเลยร่วม โจทก์และจำเลยร่วมลงทุนเป็น
เงิน ส่วนจำเลยเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อที่ดินและดำเนินการออกโฉนดที่ดินที่ซื้อได้ เมื่อขายที่ดิน
ดังกล่าวได้แล้วให้จ่ายเงินคืนแก่ผู้ออกเงินพร้อมด้วยดอกเบี้ยร้อยละ 15 ต่อปี นับแต่วันชำระเงินซื้อ
ที่ดินจนถึงวันขายที่ดินได้ และจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่าง ๆ หากมีเงินเหลือซึ่งเป็น
กำไรก็จะจัดการแบ่งกันในระหว่างผู้ร่วมกันดำเนินการทุกคนดังนี้ข้อตกลงระหว่างโจทก์จำเลยและ
จำเลยที่ 2 จึงเป็นสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน หากใช้เป็นสัญญาร่วมลงทุนไม่ และเมื่อห้างหุ้นส่วน
ดังกล่าวยังไม่เลิกกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055, 1056 และ 1057 จึงยัง
ไม่ได้จัดการชำระบัญชีตามมาตรา 1061 โจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้องเรียกเงินที่ร่วมลงทุนในห้างหุ้นส่วน
จากหุ้นส่วนคนอื่น ๆ

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อเดือนสิงหาคม 2532 จำเลยทั้งสองกับโจทก์และผู้มีชื่อได้ตกลงร่วมกันทำโครงการ
ซื้อที่ดินบริเวณบ้านดงมะตะ จังหวัดเชียงรายโดยให้จำเลยทั้งสองเป็นผู้ดำเนินโครงการซื้อที่ดิน
จำนวน 3,000 ไร่ โจทก์กับผู้มีชื่อเป็นผู้ออกเงินทุน เริ่มโครงการเดือนสิงหาคม 2532 สิ้นสุด
โครงการเดือนเมษายน 2533 และกำหนดให้ขายที่ดินที่ซื้อมาได้ภายในไม่เกินเดือนมิถุนายน
2533 จำเลยทั้งสองเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมที่ดิน ตรวจสอบรังวัดทำแผนที่ และดำเนินการขออนุญาต
โฉนดที่ดิน มีข้อตกลงในการแบ่งปันผลประโยชน์ว่า โจทก์จะได้รับเงินลงทุนคืนพร้อมดอกเบี้ย
อัตราร้อยละ 15 ต่อปี นับแต่วันชำระเงินซื้อที่ดินจนถึงวันที่ขายที่ดินได้ส่วนเงินที่ได้รับจากการขาย
ที่ดินที่เหลือภายหลังหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้วเป็นกำไรสุทธินั้น ตกลงกันให้แบ่งแก่โจทก์และผู้
มีชื่อในอัตราร้อยละ 60 โดยโจทก์กับผู้มีชื่อตกลงแบ่งกันตามส่วนของเงินที่ลงทุน โจทก์ได้จ่าย
เงินลงทุนให้แก่จำเลยทั้งสองแล้ว 2,000,000 บาท ต่อมาเดือนมีนาคม 2533 โจทก์จ่ายเงินลงทุน
แก่จำเลยทั้งสองอีก 60,000 บาท หลังจากที่จำเลยทั้งสองได้รับเงินจากโจทก์แล้ว จำเลยทั้งสองไม่
ได้แจ้งรายละเอียดต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการให้โจทก์ทราบจนกระทั่งเดือนตุลาคม 2534 ซึ่ง
ล่วงเลยกำหนดเวลาตามที่ได้ตกลงกันไว้ จำเลยทั้งสองก็ไม่ได้จัดการออกโฉนดที่ดินหรือ
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินที่ซื้อตามโครงการ รวมทั้งไม่ได้ดำเนินการขายที่ดินตามที่ได้
ตกลงสัญญากันไว้ โจทก์แจ้งให้จำเลยทั้งสองโอนที่ดินที่ซื้อตามโครงการแก่โจทก์ หรือให้จำเลย
ทั้งสองคืนเงินจำนวน 2,060,000 บาท แก่โจทก์ จำเลยทั้งสองได้รับหนังสือแล้ว แต่จำเลยทั้งสอง
เพิกเฉย โจทก์ได้รับความเสียหายซึ่งจำเลยทั้งสองจะต้องชดใช้เงินแก่โจทก์ 2,060,000 บาท พร้อม
ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี คิดถึงวันฟ้องเป็นเงินดอกเบี้ย 809,200 บาท นอกจากนี้หากจำเลย
ทั้งสองปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาแล้ว โจทก์จะได้รับส่วนแบ่งจากกำไรสุทธิจากการขายที่ดิน

ตามโครงการจำนวน 800 ไร่ ซึ่งจะได้กำไรไม่ต่ำกว่าไร่ละ 4,000 บาท รวมเป็นเงินกำไร 3,200,000 บาทเมื่อโจทก์แบ่งกับผู้ซื้อแล้ว โจทก์จะได้รับส่วนแบ่งจากเงินกำไร 1,180,800 บาทขอให้บังคับ จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงินแก่โจทก์ 4,050,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าชำระเสร็จจำเลยที่ 1 ขาดนัดยื่นคำให้การจำเลยที่ 2 ให้การว่า เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2532 จำเลยทั้งสอง โจทก์นายสมชาย จิวัชรานุกูล และนายพิชิต จุริเกษ ได้ตกลงเข้าหุ้นกันทำการค้าที่ดินเพื่อแบ่งปันกำไร ข้อตกลงดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญยังไม่ได้เลิกกันและยังไม่ได้มีการชำระบัญชีโจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องเรียกเงินลงทุนคืน ขอให้ยกฟ้องระหว่างพิจารณา จำเลยที่ 2 ยื่นคำร้องขอให้เรียกนายสมชาย วิวัชรานุกูลและนายพิชิต จุริเกษ เข้ามาเป็นจำเลยร่วม ศาลชั้นต้นอนุญาต ต่อมาจำเลยที่ 2 ถูกฟ้องล้มละลาย ศาลแพ่งธนบุรีมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2535 และพิพากษาให้จำเลยที่ 2 ล้มละลาย เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2536 ศาลชั้นต้นจึงมีคำสั่งจำหน่ายคดีโจทก์ ในส่วนที่เกี่ยวกับจำเลยที่ 2 นายพิชิต และนายสมชายจำเลยร่วมออกจากสารบบความศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์และจำเลยที่ 1 อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษายืนโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ที่โจทก์ฎีกาว่า ข้อตกลงร่วมทุนของโจทก์กับจำเลยที่ 1 และพวกในการซื้อที่ดินบ้านดงมะเดะ จังหวัดเชียงราย ไม่ใช่สัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนแต่เป็นสัญญาร่วมลงทุน การซื้อที่ดินระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 และพวกนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1012 บัญญัติว่า "อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น" และมาตรา 1026 วรรคหนึ่งบัญญัติว่า "ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน" กับวรรคสอง บัญญัติว่า "สิ่งซึ่งนำมาลงหุ้นด้วยนั้น จะเป็นเงินหรือทรัพย์สินสิ่งอื่นหรือแรงงานก็ได้" ปรากฏตามสำเนาข้อตกลงโครงการซื้อที่ดินบ้านดงมะเดะ จังหวัดเชียงราย ระหว่างผู้เริ่มโครงการและผู้ลงทุนเอกสารหมายเลข จ.4 ว่า เป็นโครงการจัดหาซื้อที่ดินเพื่อขายเอากำไร โดยมีผู้ร่วมดำเนินการคือโจทก์ จำเลยที่ 1 จำเลยที่ 2 และจำเลยร่วมที่ 1 โดยโจทก์ลงทุนเป็นเงิน 2,000,000 บาท จำเลยร่วมที่ 1 ลงทุนเป็นเงิน 1,250,000 บาท ส่วนจำเลยที่ 1 และที่ 2 เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อที่ดินและดำเนินการออกโฉนดที่ดินที่ซื้อได้ เมื่อขายที่ดินดังกล่าวได้แล้วให้จ่ายเงินคืนแก่ผู้ออกเงินพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี นับแต่วันชำระเงินซื้อที่ดินจนถึงวันขายที่ดินได้และจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่าง ๆ หากมีเงินเหลือซึ่งเป็นกำไรก็จะจัดการแบ่งกันระหว่างผู้ร่วมดำเนินการทุกคน ย่อมเห็นได้ชัดเจนว่าในการซื้อที่ดินเพื่อขาย ข้อตกลงดังกล่าวโจทก์กับจำเลยร่วมที่ 1 เป็นผู้ออกเงิน ส่วนจำเลยที่ 1 และที่ 2 เป็นผู้ลงแรงงานด้วยประสงค์เพื่อแบ่งกำไรอันจะพึงได้จากการซื้อที่ดินเพื่อขาย ข้อตกลงระหว่างโจทก์ จำเลยร่วมที่ 1 จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 จึงเป็นสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน หากใช้เป็นสัญญาร่วมลงทุนดังที่โจทก์อ้างไม่ และเมื่อฟังว่าเป็นสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน แต่ห้างหุ้นส่วนดังกล่าวยังไม่เลิกกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055, 1056 และ 1057 จึงยังไม่ได้จัดการชำระบัญชีตามมาตรา 1061 โจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้องเรียกเงินที่ร่วมลงทุนในห้างหุ้นส่วนจากหุ้นส่วนคนอื่น ๆ พิพากษายืน

องค์คณะ

ชูชาติ ศรีแสง · สุพล พันธุมโน · กมล เพียรพิทักษ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/7498/2540>